

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutrajje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta 6 „ 160 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posanične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnistvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsa leta 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne, ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnistvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnistvo.

Oglasni in posanične
se računijo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnina in oglase je plačati loco Gorice.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsa leto 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

1500

1900

Cesar Franc Jožef I. v Gorici

Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef I., cesar avstrijski itd. in pokneženi grof goriško-gradski, je dospel danes ob 9. zjutraj z dvornim vlakom naravnost z Dunaja v Gorico, da povelja slavnost 400-letnice, odkar je naša dežela pod Habsburškim žezlom.

Že v Divači, na prvi postaji naše dežele, je ljudstvo viharno pozdravilo svojega cesarja; dalo je duška tradicionalni svoji slovenski zvestobi in udanosti do vladarske hiše. Enako je bilo v Sežani, na Nabrežini, do — Gorice.

Glavno mesto naše dežele je v praznični obleki. Varnostne policijske odredbe vsled bližine italijanskih anarhistov in pa skrb vseh merodajnih činiteljev, da se vse slovensko potiska v ozadje, je vzrok, da je sprejem sicer sijajen, toda niti približno ne tako veličasten, kakor bi bil, ako bi se slovenska dvotretjinska večina v deželi tako prezirljivo in žaljivo ne odričala proč od glavnega mesta, da ne more dati duška svoji staroslavni udanosti do vladarske hiše.

Ali nočemo danes, ob tako slovesni priliki, dalje izpraznjevati čustev užaljene slovanske duše, marveč na kratko naglasiti svoje stališče z ozirom na preteklost in — prihodnost pod vlado Nj. Veličanstva, ki je danes po dolgem času zopet enkrat v naši sredi.

Pred vsem nekaj zgodovinskih črtic.

Leta 1360. je premagal vojvoda Rudolf iz rodovine Habsburške patrijarha Ludovika della Torre in ga prisilil, da mu je odstopil vsa posestva zunaj Furlanske, med drugimi tudi Vipavo, Postojino in Lož. Ta posestva je vojvoda pridružil Kranjski. Kmalu potem, to je leta 1363., je sklenil goriški grof Albert z Rudolfom in njegovimi brati dedno pogodbo, po kateri naj pripadejo vsa posestva Habsburžanom, ako izumre goriška grofovska rodovina. (Czörnig, str. 549.)

Po smrti zadnjega goriškega grofa Leonarda 12. aprila 1500. v Lijencu (njegov nadgrobni spomenik je v stolni cerkvi v Gorici) so mislili Benečanje, da morajo njim pripasti nekdanji akvilejski feudi, (che avrebbero dovuto **ricadere** al Dominio Veneto: Grion, Guida storica di Cividale, str. 220), ali cesar Maks je poslal svoje poslanca s 300 konjiki v Gorico, ki so vzeli Goriško zanj v posest in sprejeli udanostno prisego od stanov (Czörnig str. 719). Cesar sam ni prišel v Gorico, ali dal je kovati poseben denar za Goriško z napisom »Comes Goricie«.

Prvi Habsburžan, ki je prišel osebno v Gorico, je bil nadvojvoda Karol, sredi aprila 1567. Najslavnejši vohod je imel cesar Leopold I. dne 18. septembra 1660. (»Zgodovinske črtice« iz pokn. grofije goriško-gradščanske, str. 12.) Cesar Jožef II. je prišel v Gorico prvokrat leta 1765., drugokrat 10. marca 1784. (ostal je štiri dni). Takrat so v naglici zravnali strme ulice in popravili slab tlak.

Bival je v hotelu »Baylon« (Tri krone). Cesar Franc Jožef I. je bil prvokrat v Gorici 1857, drugokrat 1865, tretjkrat 1882.

In danes, po 18 letih, je četrtič med nami! Navdušeni klici zvené mu nasproti, krasni slavoloki so razpeti nad njegovim vhomod, in povsod mu blišče nasproti svetle barve belo-rudeče in belomodre kot oficijelni pozdrav dežele in goriškega mesta. Skrbno so se ogibali prireditelji slavnosti vsemu, kar bi odlikovalo naše slovensko prebivalstvo, in vendar imamo mi Slovenci več razlogov in več vzroka, biti veseli nad združenjem naše dežele z avstrijskim cesarstvom, nego oni, katerim je znak le belo-rudeča barva med zelenim smrečjem, ki se obpenja od stebra do stebra.

Naše slovensko ljudstvo je prebilo stoletja tlačanstva. Le malo stoletij je bil Slovenec prost na tleh, katera si je priboril, na katerih se je naselil. Le malo časa so njegove hrabre trume vzdrževale naval langobardske premoči proti zahodu, bavarske proti severu in finske proti vzhodu. Od vseh krajev so stisnili nas, prvotne naseljence na domačih tleh, in tuji vitezi in grofje so zagospodovali na tej zemlji. Plemiči so si razdelili naše okraje, od severa nemški grofje, od juga benečanski nobili. Naše ljudstvo pa je izginilo iz zgodovine in hlapčevalo močnejšemu gospodarju. In pod tem gospodarstvom so izginili mogočni gozdovi našega Krasa, pogoltili in poredčili so se gozdovi naših planin. Gospoda, ki je med nami bivala in nad nami gospodovala, ni imela srca za rod, nad katerim bi imela čuvati; bili smo jim ptujci — tlačani. Zemljo, katera jim je bila v last, so izmozgali in zapuščali so jo prezirljivo le tedaj, ko jim je premalo dajala. Prepustili so prebivalstvu kot obširne pašnike gole naše planine, kršni Kras in Vipavsko dolino.

Čuvala sta naš rod pod ptujimi vitezi-gospodariji jedino le globoka vera in mili naš jezik. Naše ljudstvo ni imelo ničesa, kar bi vzbujalo njegov narodni ponos, kar bi ga razvijalo družbeno in gospodarsko. Živel je življenje pastirja in kmeta samotarja, a ohranilo si pri tem zdravo dušo in zdravo telo.

Padle so sponke, ki so nas bile ukovale, prišlo je leto 1848. Zavela je sveža in krepka misel svobode in napredka tudi nad našim siromašnim in zapuščenim narodom. Jel se je užigati tudi med nami plamen omike, in danes stojimo tu, kar smo, in imamo, kar smo sami pridobili. Nismo imeli narodnih šol, ne svojih sodnikov, ne mecenov, niti nismo imeli bodril, ne besede od nikoder. S težkimi žrtvami je izšolal svoje sinove naš mali posestnik v šolah tujih jezikov, ti so jeli vzbujati in dramiti ljudstvo. Še danes doprinaša takih žrtev in težjih, še danes si z lastno močjo pomaga do omike. Zato slavimo Habsburško dinastijo, ker smo pod njenim okriljem ostali vsaj to, kar smo danes. Izločili smo iz svoje srede tuje življe, razvijati smo se začeli, odkar je sedanji vladar Fran Josip I.

izdal oktoberski diplom, in na njegovi podlagi ustavne zakone, ki nam obetajo iste pravice, kakor jih imajo državljani nemške in italijanske narodnosti. Izgovorjena je bila beseda: „Svoboda vsem narodom Mojega cesarstva!“ Izgovorjena je bila iz ust vladarja Frana Josipa I., in pod tem geslom pozdravljamo Tebe, vladar, mi siromašni in zapušteni gorški Slovenci iz dna srca, ter hočemo in upamo biti deležni svobode, kakor močnejši narodi Tvoje širne Avstrije. Pred Tabo stojimo, na skrajni meji države, ob obalah slovanske Adrije, svesti potokov krvi, ki so jo naši dedi prelivali po blagoslovljenih severoitalijanskih nižinah, svesti si, da smo sveža veja mogočnega slovanskega debla pod Tvojim žezlom! Stojimo tu pred Tvojim obličjem, voljni, žrtvovati vse najdražje za omiko in svobodo, stojimo tu polni krepke volje, dajati kri za jedinstvo mile domovine! Ne vihra danes in ne sme vihrati naša narodna trobojnica pri Tvojem sprejemu. Sila oblasti in orožja nam, ki smo zvesti sinovi domovine, brani kazati znamenja, ki nam vzbujajo narodno zavest in narodni ponos; ali vemo, da se bliža čas, da bode prosto vihrala naša slovanska zastava tudi nad nami na teh naših tleh. Priborili smo si z lastnim delom, kar imamo, in po lastnem delu bode rasla naša sila, da si priborimo ž njo enake pravice z drugimi narodi Tvoje države.

Ti, slavljani vladar, pa dočakaj ta srečni dan, ko bo narod naš prost vseh sedanjih spon oduševljeno klical: Hvala Ti! Slava Ti! Salve Cesar!

Dopisi.

Iz gor, dne 24. sept. 1900. — (Nekaj o biri in o „liberalcih“). Nedavno sem čital, da nekje neradi dajejo kaplanu biro. Jaz bi jim pa vedel povedati tako sredstvo, da ne pride nikdo več k njim z vrečo in brento.

Evo ga! Pristopite k „narodno-napredni stranki“! Kako to? popraša marsikdo. Prav naravno! Pri tej stranki so sami „liberalci“, to se pravi: največji grešniki pod božjim solncem. Kako naj torej duhovnik, ki pridiguje, da se ne sme s temi prokletimi liberalci niti govoriti, je pšenico, katero je omlatila ona brezbožna roka, ali pije vino, katero je mastil hlapec onih, ki bivajo v peklu in včasih celo v ljudeh, seveda le hudobnih?! Da je tako sredstvo varčno, to potrjuje praksa.

Nekje v hribih je šel namreč g. nunc s cerkovnikom v biro po pšenico. Kakor je znano, mora vsakdo, tudi najrevnejši (ako je rodbina izumrla in se hiša posula, mora pa občina plačevati za isto hišo) dajati od tega, kar pridela ali ne pridela, drva, pšenico,

tursico, fižol, repo, korenje, zelje, presitji jezik (Aha! Tu so tisti jeziki, pa jih drugodi išče „Prim. List!“ Opazka ur.) ali pa krake, jajca, volno itd. Temu ne oporekam nič. Vsakemu svoje, kakor mu priteče!

Pobirala sta torej nunc in cerkovnik pšenico po vseh hišah, le jedne sta se izognila... Dvomim, da bi imel prizadeti gospodar še kedaj tako dobrega kupca za letošnje pridelke, še bolj pa dvomim, da je mnogo tako doslednih gg. nunccev, katerim bi „liberalen“ kruh in „liberalno“ vino ne dišalo.

Pripis. Nocoj sem sanjal, da vsem resnično hudobnim je vzrastle na čelu rog. Uganite, katerih je bilo največ rogatih?!

Domache in razne novice.

Osebnost. — Gosp. Fran Kostina, pisarniški vezbanec na tukajšnji okrajni sodniji, je napravil te dni v Trstu drugi pisarniški izpit v slovenskem, nemškem in laškem jeziku.

Poroka. — V St. Juriju na Ščavnici na Stajerskem se je poročil g. Fran Klemenčič, sourednik „Edinosti“ v Trstu, z g. Ivančo Anžičevo, urednico „Slovenke“. Bilo srečno!

Cesar dospel točno ob 9., sprejet na kolodvoru, kakor povedano v sporedu. — Od Šolske, po Vrtni ulici in na Korzu stali do gledališča po eni strani šolska mladež, na drugi pa pozvani rezervisti iz sosednjih slov. občin, ki imajo za klobuki hrastove listje, črno-rmene trakove z napisom V. V. G. G. Po Korzu deputacije občin. Za njimi prav nič občinstva. Vsi trotoarji in sprehajališča na Korzu prazna. Saj napolniti jih ni bilo mogoče, ker ljudstvo ni imelo vstopa v mesto, ki je silno zastraženo. Strelji z gradu in zvonjenje po vseh cerkvah naznanja, da cesar prihaja. Blizu kolodvora so bili postavljeni Furlani, ki so cesarja oduševljeno pozdravljali. Po večjem delu pa se je razlegel viharini živio.

Za vozom vozijo stitje kolesarji, kolesa ukusno okrašena, da pazijo na levo in desno in v slučaju potrebe v hipu smuknejo med dvorno ekvipažo in napadovalec. Lepa misel! Pri tribunah poleg ribjega lrga so ga pozdravile dame, potem šel v cerkev sv. Ignacija k Tedeumu, ki je trajal pol ure. Goriske dame šle na to pred glavarstvo, kjer stali že ognjegasci. Šolska mladež obkrožila Travniki. Po Tedeumu je stopil cesar na Travniki, kamor mu je prijal nasproti vojni poveljnik ter mu podal običajno poročilo. — Na to je korakal cesar do glavarstva, za njim vojni poveljnik in najvišji dostojanstveniki med godbo ces. himne. Dame in občinstvo pozdravljali z oken, mahal z robc. Cesar se je vrnil do fontane. Na to je defilovalo pred njim vojaštvo in veterani. Prvi so korakali naši domobranci, izborni so se držali, za njimi vojaštvo in veterani.

Točno ob 10. uri korakal krepko kakor 40-leten možak v glavarstveno poslopje med viharinimi klici, zvonjenjem in streljanjem na gradu. Dame ga pozdravljale, dvigale sopke v zrak. — Na to počast deželne odbora in županov; navzoči tudi vsi deželni poslanci. Dr. Pajer je izročil cesarju spominsko svetinjo z nagovorom, kateri priobči prihodnjice.

Deputacije županov, ki so se udeležile sprejema cesarjevega, so dospale po večini že včeraj v Gorico. Dnes v jutro so se bile zbrale na določenih jim prostorih ter so odkorakale z zastavami belo-rudečimi in deloma črno-žoltnimi na kolodvor. Prišle so le deputacije, ker ne dopušte slovanske zastave, samo iz bližnje okolice jih je nekoliko več. Da je slavje tako, kakor bi moralo biti, bi se bila udeležila tudi razna društva in starastva in corpore. Vsaka deputacija je imela napis z imenom občine.

Priprave za cesarjev obisk so bile včeraj končane. Kolodvor je odčen z zelenjem in zastavami, pred kolodvorom je slavlolik, prav ukusno prirejen z nadpisom „Viribus unitis“, s številkami 1500. in 1900. ter raznovrstnimi grbi ob mlajih v krogu. Ob cesti v mesto in deloma v mestu stoji mlaji z zastavami; mlaje veže zelenje. Vrtna ulica je nekaka triumfalna ulica, posebno krasna pa je vder tik Šolske ulice, raz kateri so pozdravile cesarja goriske dame. Tudi izhodna vrata ob kavarni „Imperial“ vzbujajo pozornost. Mesto je vse v praznični obleki, v zastavah, okrasih, zelenju itd., kakor je navadno ob takih slovesnih prilikah, ljudstva pa se je nabralo že včeraj, da so bile vse ulice polne. Cesar stanuje v poslopju okr. glavarstva, ministerski predsednik Körber pa pri kardinalu. — Izdane so posebne varnostne odredbe za danes in jutri; za vozove in pasante so določene za golovi čas le nekatere stranske ulice.

Oklice deželne odbora, o katerem smo rekli, da je bil nabit v mestu le v laškem jeziku, so nalepili drugi dan sicer tudi v slovenskem jeziku, ali v manjšem številu, in pa, čudo, kmalu so zginevali tisti oklici pod lepaki, menda onimi stariji za sadno razstavo! Vse po geslu: V Gorici ne sme biti nič slovenskega!

„Evviva“ in kardinal. — Čudom so gledali včeraj in čudom gledajo ljudje danes na balkonu kardinalove palače znamenja: F. G. I. in nad njimi dva „V“, skupaj zvezana, kar pomeni: Evviva! Zvečer bo to blestelo ob razsvetljavi. Kardinal torej kliče: Francesco Giuseppe I. Evviva! Za danes to le pribijemo, komentar po slavnosti.

Pajer — baron. — Čujemo vedno več glasov, da deželni glavar Pajer postane sedaj ob cesarji slavnosti baron. Bajé doleti nekaj tudi župana dr. Venutija, dr. Gregorčiča, itd. Določenih je bajé 6 oseb, ki dobé kako plemstvo.

„Goriški Sokol“ je priredil sinoči zabaven večer v čitalniških prostorih na čast županom in sploh gostom z dežele. Vsi prostori so bili natlačeni nad vsa pričakovanja. Zabava je bila vseskozi živahna, presrečna. Tamburaški zbor je udarjal več kom-dov, pevski zbor pa je izborno prepeval azne slovanske in hrvatske pesmi. Tudi četvero-spev „Mornar“ smo slišali. Vrhu tega se je pela spevoigra „Djakova zarubitev“, katero so morali ponoviti. Videti je bilo, kakó zeló je vse ugajalo dragim gostom z dežele, ki so bili zbrani v tako lepi slovenski družbi, da so se drug drugega spoznavali in se pogovarjali... Starosta Gabršček je pozdravil v daljšem govoru vse drage goste ter pojasnil vprašanje o trobojnici. Naglašal je stališče, da v tako kritičnih dneh ne moremo izbojevati zadoščenja na ulici pred očmi cesarjevimi, kajti ta boj smo Slovenci v Gorici sami zapakali, ali pričemo ga takoj. — 4. oktobra bo že prilika, ali cesarske slavnosti naj minejo mirno in dostojno. Mi damo cesarju, kar je cesarjevega, t. j. razobesimo črno-žolto zastavo. Enako prosí, naj storé oni, ki pridejo zjutraj v mesto, da ne bo prizorov, ki bodo trobojnici v nečast in mnogim rojakom morda v nesrečo, kakor po umoru cesarice. To stališče je občinstvo viharno odobravaló. — V drugem nagovoru je pojasnil še strogi policijski red današnjega dneva in prosil vse voditelje in udeležnike deputacij, da so zjutraj ob 7. uri na določenih mestih, kjer jih bodo čakali voditelji. — Okoli polnoči je bila zabava dovršena v najlepšem redu. Udeležniki so se zadovoljno razšli k počitku, nesóci seboj najlepše spomine na ta prijateljski sestanek uglednih rojakov iz cele dežele. Brez te zabave bi bili naši rojaki raztreseni tavalj po mestu, tako pa so preživeli večer v prijetni slovenski družbi.

Odličen gost. — Včeraj je došel v Gorico odličen voditelj mladočeske stranke — dr. Edvard Gregar, ki ima danes popoldne

pogovor z ministerskim predsednikom dr. Körberjem. — To je tisti slavni Čeh, ki je svoječasnó podrl versko solo, pa mu je pretekli teden na banketu navdušenost napil kot voditelju naroda sam urednik — „Kato-liskih listov“, glasila petih škofov. Dr. Gregar je dejal, da je v svojem življenju doživel že marsikaj, ali nekaj takega pa še ne, da mu napije tako odličnega zastopnik katoliškega duhovenstva. Naglasil je, kakor naša stranka, da se vere ne dotiče, ali delá razliko med cerkvijo in — klerikalizmom, kateri bo vedno pobijal. Na to so mu čestitali še drugi duhovniki. — Tako se svita na Českem! Pride čas i za Slovence! — Mi presrečno pozdravljamo slavnega brata Čeha na goriskih tleh. Dobro nam došel!

Preiskave. — V četrtek po noči je prišel policijski oficijal Pasquali s tremi stražniki preiskavat stanovanje Antona Strasserja, znanega predsednika društva „Federazione dei lavoratori e lavoratrici“. Preiskali so vse stanovanje, potem so šli s Strasserjem v prostore društva, tam so tudi vse preiskali kakor tudi v delavnici Strasserjevi. Konfiskovali so nekaj pisem, socijalističnih listov in brošur.

Zaprili so včeraj zjutraj črkostaveca Petra Skomina, baš ko je šel na delo v Paternollijevo tiskarno. Zakaj ga je prijelo redarstvo, ni mogoče zvedeti. Po zaslišanju so ga odpeljali ob 10. uri v zapore na grad. Skomina je klical bajé v pijanosti nekaj o anarhizmu.

Veteransko društvo v Gorici je imelo v nedeljo v veliki dvorani osrednjega semenišča slavnostno zborovanje, katerega se je udeležilo poleg veteranov obilo častnikov, kardinal in več visokih civilnih dostojanstvenikov. Vspored se je izvršil tako, kakor svoj čas sporočeno. Natelnik veteranskega društva, g. stolnik Jacobí, je imel nagovor v nemškem jeziku. Ta nagovor je dal tudi posebe tiskati. V istem vidimo v kolikor mogoče kratkih skrbno sestavljenih potezih celo zgodovino 400 let pod habsburško hišo, kar se tiče voje in vojne v naši deželi ter na sploh v državi. Omenjeni so razni znameniti možje, ki so se odlikovali na bojnih poljih, omenja sem ter tje tudi slovanskega vojaka, ali to v premali meri, kajti zgodovina nam pravi, da kadar je tikalo deželi, postaviti vojake v bran proti sovražniku, tedaj so stali vedno v prvih vrstah Slovenci in se tudi odlikovali po svoji hrabrosti. To sicer ni tajeno v nagovoru, ali zdi se nam, da bi bilo potrebno, precizneje povedati to gledé na zgodovinsko resnico, in pa gledé na okolnost, da tvorijo veteransko društvo z ogromno večino le — Slovenci! Na koncu govora je zaklical Jacobí v obeh deželnih jezikih: „evviva“ in „živio“ ter tudi v nemščini na prvem mestu „hoch“! Slavnost se je pa na sploh sponesla dobro.

Spomenik cesarju Maksimilijanu I. — V Korminu nameravajo postaviti spomenik cesarju Maksimilijanu I. kot prvemu gospodarju gorisko-gradišćanske dežele iz Habsburške rodovine. Ko je umrl zadnji goriski grof Leonard dne 12. aprila 1500., je pripadla naša dežela po prej sklenjenih pogodbah Maksimilijanu I. in dne 21. jun. 1500. so potrdili cesarjski komisarji deželnim stanovom njihove pravice in privilegije. Korminski župan baron Locatelli je izdal v svrhu, da se postavi spomenik, v javnost poseben oklic.

Vipavska železnica. — „Gorica“ spravlja Vipavsko železnico v zvezo s cesarjevim obiskom v Gorici. Poroča, da grof Coronini se je mudil na Dunaju z namenom, da pospeši rešitev vprašanja o tej železnici. Železniški minister da se je oziral zlasti na resolucijo v zadnjem zasedanju deželne zbornice, da Vipavska železnica bodi trajen spomin na 400-letnico združitve s habsburško hišo. Deželni odbor goriski je dobil od železniškega ministerstva potrdilo o prejemu 200.000 K, kateremu dostavlja, da je izdalo

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

V tej hiši, kjer je, počenši od gospodarja do perutnine v kurniku, vse krepkostno, izrastla je tudi deklica gotovo tako krepkostna kakor Grecina sama ter tako zala, da je Popeja v primeri ž njo kakor jesenska smokev poleg hisperijskega jabolka.

»Nu, torej?«

»Ponavljam ti, od onega časa, ko sem videl, kako jutranji žarki prodirajo njeno telo, sem se strastno zaljubil va njo.«

»Torej je tako prozorna kakor mlada sardina?«

»Ne šali se, Petronij, in ako te moti mir, s katerim govorim o svoji izgubi, pa vedi, da zakriva prižasta obleka pogostoma globoke rane. Treba pa je, da ti tudi povem, da ko sem se vračal iz Azije, sem prespal jedno noč v svetišču Mopsovem; hoteč videti v sanjah bodočnost. Ondi se mi je prikazal v sanjah sam Mops ter mi dejal, da v mojem življenju nastane velika promena, a to vsled ljubezni.«

»Čul sem, kako je govoril Plinij, da ne veruje v bogove, pač pa veruje v sanje — in nemara ima prav. Moje šale mi ne branijo, da časih mislim, da se res nahaja samo jedno, večno, vsemožno božanstvo, ki je vse vstvarilo, Venus Genitrix. Ono združuje duše, združuje telesa in stvari. Eros je rešil svet iz kaosa.

Ali je prav storil, to je drugo vprašanje; ker pa je temu tako, moramo priznavati njegovo moč...«

»Oh, Petronij! Lože je na svetu za modroslovje, nego za dober svet.«

»Povej mi torej, kaj hočeš prav za prav?«

»Ligijo hočem imeti! Hočem, da bi te moje roke, ki sedaj objemajo samo zrak, mogle objeti njo ter pritiskati jo na prsi. Hočem dihati njeno ozračje. Ko bi bila sužnjica, dal bi za njo Aulu sto deklet z nogami, pobeljenimi z apnom v znamenje, da so prvokrat izpostavljene na prodaj. Hočem jo imeti v svoji hiši dotle, dokler moja glava ne bo tako bela kakor vrhunc Sorakta po zimi.«

»Ona ni sužnjica, vsekako pa pripada k Plaucijevi «familiji» in ker je sirota, se sme smatrati za »alumna«.

Plaucij bi ti jo mogel odstopiti, ako bi hotel.«

»Ti bržkone ne poznaš Komponije Grecine. Sicer pa jo imata oba tako rada, kakor bi bila njuni lastni otrok.«

Pomponijo poznam. Ako bi ne bila žena Aulova, bi bilo mogoče, najeti jo, da bi jokala pri mrličih. Od Julijine smrti še ni odložila črne obleke ter je sploh taka, kakor bi hodila po livadi, obraščeni z asfodelami. Ona je pravi »feniks« med našimi ženskami... Ali si že čul, da se je izlegel zares nekaj feniks v gornjem Egiptu, kar pa se ne zgodi več nego enkrat v pet sto letih.«

Petronij! Petronij! O Feniksu se pomeniva drugičkrat.«

»A kaj naj ti rečem, moj Marko! Poznam Aula Plaucija, kateri me ima kolikor toliko rad, akoprav obsoja moj način življenja; dà, nemara me ima še rajši od drugih, ker vé, da nikdar nisem bil ovaduh, kakor na primer Domicij Afer, Tigelin in vsa ona

tolpa Ahenbarbovih prijateljev. Ne smatram se za stoika, ali obsedil sem vendar pogostoma mnoge prestopke Neronove, na katere sta gledala Seneka in Burh skozi prste. Ako torej misliš, da ti morem biti v čem na uslugo, sem pripravljen, postrečiti vsaki hip.«

»Mislim, dà. Ti imaš nanj velik vpliv, a vrhu tega si dobro znan s takimi opravili. Ko bi vse to dobro prevdaril ter hotel govoriti s Plaucijem...«

»Ti si preveč domišljuješ o mojem vplivu in moji spretnosti; toda ako se pojde samo za to, spregovorim s Plaucijem, brž, ko se vrne v mesto.«

»Pred par dnevi se je že vrnil.«

»Pojdiva torej v tricinum, kjer naju čaka zajutrek, in ko se okrepčava, se dava odnesti k Plauciju.«

»Vedno si mi bil drag«, odvrne na to živahno Vinicij — »toda sedaj hočem med svoje Lare postaviti tvoj kip, evo tako lep, kakor je ta, ter mu prinašati žrtve.«

Po teh besedah se obrne h kipom, ki so krasili jedno celo steno ter pokaže z roko na kip Petronija, ki je bil izdelan nalik Hermesu s palico v roki.

Pri tem dodá:

»Pri Helijeji luči! Ako je »božanstveni« Alexander bil podoben tebi, pa se ne čudim Heleni.«

V teh besedah je bilo toliko odkritosrčnosti, kolikor laskanja, kajti Petronij, dasiravno starejši in manj atletičen, je bil lepši od Vinicija.

Ženske v Rimu so občudovale ne le njegov okus in bister razum, marveč tudi telo. To občudovanje se je tudi opazalo na licih onih deklic z otoka Kosa, ki sta sedaj urejevali gube njegove toge in od katerih mu je jedna, Eunice z imenom, ki ga je skrivoma ljubila, pokorno in navdušeno zrla v oči.

(Dalje pride.)

potrebne naredbe, naj se delo nemudoma odda in kakor mogoče hitro izvrši. Ne more drugače — na koncu, nego da pohvali se „tito delovanje!“ — Ako je torej vse to res, smemo upati, da bo tekla tudi Vipavska železnica. Da pa se je to dognalo šele sedaj, potrjuje našo trditev, da vlada smatra Vipavsko železnico za podrejeno svoji Bohinjski. Ta zadnja je kolikor toliko gotova, saj kopirajo v Bohinju že tunel in tudi Podbrdom prično, in ker je gotova, izda ministerstvo vse potrebno, da se začne graditi tudi Vipavska železnica. Saj bo tekla Bohinjska po lepem kosu njenega tira! Ker je takorekoč bila zagotovljena Vipavska za Bohinjsko, je potrjena naša znana trditev, da jej je podrejena, ter da so neopravičena razna sumničenja in podtikanja. Pa, da je le že potrjena, ter da le že prično z delom. Potem bo menda mir in konec predbacivanja, s katerimi je polnila „Gorica“ tako pogostoma svoje predale.

Führer durch Görz. — Iz Lipskega smo dobili iz znane Woerlove zaloge polnih knjig najnovejšo, ki nosi gorenji naslov. Načrt goriskega mesta, ki je pridejan knjižici kakor tudi zemljevid Goriske, Koroske, Kranjske, Štajerske ter Istre in Trsta sta sestavljena še dokaj pregledno, tudi drugače pride prav ta kazipot nemškemu tujcu. Ostane pa o Gorici vendar le slabo podučiti, ker ako jo bo sodil po tem kazipotu, ostane mnenja, da je res skozi in skozi laško mesto, v katerem je le par Slovencev. Vse, kar bi kazalo na Slovence v kazipotu, je izpuščeno; očitno, da je sodeloval pri kazipotu kak laški zagrizenec.

Gregorčič v kurniku. — Nekdo si je dovolil ta-le dovtip: Za „ljubljenca naroda“ dr. A. Gregorčiča bi trebalo narediti železen kurnik, v katerem se bo vozil na zaupne shode, da se bo čutil varnega pred nami „liberalci“. Varuha bosta Suholazec pa Čahej.

Bohinjska železnica. — „Slov. Nar.“ pišejo: Dne 20. septembra je bil za ves Bohinj dan radosti. Tako veselje že dolgo ni vladalo v naši romantični dolini. Ta dan se je namreč dejansko začelo z gradnjo Bohinjske železnice, z gradnjo tiste proge, ki prinese naši dolini lepšo prihodnost. V izraz veselja nad pričetkom dela je gasilno društvo v Bohinjski Bistrici pod vodstvom načelnika g. Ravhekarja priredilo stavbenemu voditelju, državno-železniškemu inženjerju gosp. Antonu Josipu Fritzu lepo bakljado. V imenu občanov je gosp. Ravhekar izrekel gosp. inženjerju kot zastopniku železniškega ministrstva najsrčnejšo zahvalo vseh Bohincev, da se je začelo z delom, ki uresniči njih gorečo željo, ter prosil, naj ta izraz hvaležnosti sporoči železniškemu ministru. Gospod inženjer je obljubil, da to stori, in se ljubeznivo zahvalil za izkazano mu počaščenje. Gasilci so trikrat zaorili „Živio“ in potem odkorakali v gasilnico. Začelo se je torej! Delo napreduje izvrstno. 40 krepkih Bohincev dela prezezo proti tunelu. Tekom osmih dni se pride do pričetka rova, v katerem se bo delalo celo zimo. Isto delo se začne prihodnji teden tudi na primorski strani, in sicer Podbrdom. Kaj pomeni železnica za Bohinj, pač ni treba šele razlagati. Vsakdo bo tako umel, kako je vsa Bohinjska dolina vesela, da dobi železnico, in vsakdo bo umel, da klicemo iz vsega srca: Bog dal dober vspeh!

Iz Tomaja nam poroča pristaš naše stranke: „V celem Tomaju in sosednjih vasih ni 300 mož. Je torej nemogoče, da bi jih bil Černe toliko gnal v Dutovlje na shod. — Ali vedite še, da Černe ima veliko stranko proti sebi; mi upamo, da ta stranka zmaga pri prihodnjih občinskih volitvah. Kar Černe seje, to bo žel! Naj le počaka, mu že zapojemo pesem, da je ne bo vesel. — Iz tega vidijo čitatelji, kako znajo klerikaici „farbati“. Le naprej tako!“

Poštni pečat v Biljani diči še vedno italijanski napis „Bigliana nel Coglio“. Ako mi samovoljno pačimo svoja krajevna imena, oziroma dopustimo, da se ista pri naših poštah pačijo, kako naj potem pričakujemo, da bodo merodajni činitelji upoštevali naše zahteve ter dajali našim krajem slovenska in ne druga imena. Pričakujemo, da se županstvo Biljana odločno uprè takemu postopanju ter da v najkrajšem času ukrene, da ta italijanska spaka zgine raz poštne pečat. — Na to stran naj bi bil podučil dr. Gregorčič svoj zaupni shod, mesto ljudi hujskati!

Tatovi zaprti. — Brata Andrej in Viktor Strah sta bila že obsojena radi tatvine. V četrtek ju je aretoval občinski redar v Podgori, ker sumijo, da sta ukradla neki Mariji Miotti, pri kateri sta služila, blaga v vrednosti 600 kron. Poslali so ju k Sv. Antonu v Gorici. Andrej Strah je šele pred nekaj dnevi zapustil ječo, izpolnivši kazen 5 let zaradi tatvine.

Prijatelj glasbe. — Leta 1898. je začel izdajati g. Fr. Gerbič, ravnatelj „Glasbene Matice“ v Ljubljani, „Glasbeno Zoro“, list, ki si je pridobil že v kratkem času svojega obstanka velike zasluge za našo glasbo. „Gl. Zora“ prinaša v prvem delu dobre ocene o raznih skladbah, koncertih itd., poleg tega teoretične razprave o glasbi, vesti iz umetniškega sveta, in sploh vse, kar zanima prijatelje glasbe. V muzikalni prilogi pa ima tkladbe slovenskih skladateljev, bodisi že priznanih strokovnjakov, bodisi še mladih močij, ki imajo tukaj priliko, stopiti pred občinstvo. „Glasbena Zora“ izhaja vsaki mesec in stane za pol leta le tri krone. Človek bi mislil, da je list, s tako izbrano vsebino in s tako nizko

ceno vsestranski razširjen v naših glasbenih krogih. Toda v zadnji številki naznanja izdajatelj, da preneha z izdajanjem, ako ne pridobi list več naročnikov. Pač stara pesem! Neumevna je apatija našega občinstva do lista s takim programom. V prvi vrsti bi morala biti razširjena „Glasbena Zora“ med gg. organizisti in učitelji, ki se že po poklicu pečajo z glasbo, kakor tudi med vsemi prijatelji te lepe umetnosti. Škoda pa tudi sramota za nas, ako propade lepo podjetje g. ravnatelja Gerbiča! Zato naj se vsak prijatelj glasbe pobrine, da pridobi „Glasbeni Zori“ prijateljev, ki jo bodo podpirali tudi z redno plačano naročnino. —nt—

Usta. — Svoj čas smo poročali, da je bila „usta“ svojemu možu v St. Andreju Kat. L. Pozneje smo izvedeli, da to ni res, marveč res je pa, da sta prišla navskriž z možem ter da so zašli v razprtije in sitnosti oče, žena in mož, o čemer razsodi končno sodnija. Toliko resnici na ljubo.

Požar. — Iz Gradišča ob Soči javljajo, da so na posestvu barona Locatellija pogoreli trije kupi slame. Hiša, v kateri biva baronov kolon, je bila v nevarnosti, a posrečilo se je, rešiti jo. Škoda znaša 300 kron.

Dom. — Pevsko in bralno društvo na Repentabru, priredi dne 14. oktobra izlet v Kreplje, kjer bo velika skupna veselica s tamkajšnjim bralnim, sadjarskim in vinogradskim društvom v proslavo 400-letnice združenja Gorisko-Gradiščanskega s habsburško hišo. Na vsoporedu bo petje, godba, igra in ples. Bližnja pevska društva so vabljeni na sodelovanje; ako hoče kako društvo samostopiti, naj sporoči to do 1. oktobra odboru.

Pevsko in bralno društvo v Dobravljah priredi dne 14. oktobra veselico s plesom. Veselični odsek pod vodstvom gosp. Antona Vrčona vrlo deluje, kakor tudi se pevec pridno vežbajo.

Bralno-pevsko društvo „Slovenec“ v Borštu priredi v nedeljo dne 30. septembra 1900. prvo veliko veselico na dvorišču gostilne gosp. Josipa Peterosa. Na veselici bosti blagohotno sodelovali pevski društvi „Lipa“ iz Bazovice in „Slovan“ iz Padrice. Smelo bodo nastopila tudi druga pevska društva, ki bi se začasno prijavila. Začetek veselice ob 5. uri popoldne. Na vsoporedu je petje, govor, igra, deklamacija, srečanje, ples, slobodna zabava. Svirala bo Boljunska godba.

Oznanilo c. kr. finančnega ravnateljstva. — V smislu § 200. zakona od dne 25. oktobra 1896., drž. zak. št. 220. so dolžni posestniki hiš, v katerih se stanuje, ali njih namestniki, predložiti davčni oblasti v času, ki ga določi deželno finančno oblastvo, izkaz vseh v hiši stanujočih oseb; izkaz mora biti urejen po stanovanjih, odnosno prostorih za kupčijo; pri poslopih, ki so dana v najem, je treba navesti tudi najemnino in morebitne podnajemalce ter označiti ime in vrsto poklica ali pridobitka stanovnikov. Podnajemalci morajo naznaniti svoje podnajemnike in najemnino, ki jo ti zadnji plačujejo, gospodarji glavarji (družinski glavarji) pa vse k njih gospodarstvu spadajoče osebe, katere imajo svoje dohodke. V smislu omenjene zakonske določbe in člena 39. izvršitvenega predpisa k drugemu poglavju označenega zakona, razglasenega v državnem zakoniku št. 108. iz leta 1897., se s tem pozivajo radi pripravljanja priredbe osebnega dohodnega davka za leto 1901. posestniki hiš ali njih namestniki, da oddajo omenjene izkaze, in sicer v neposrednem državnem mestu Trstu in v okoliških občinah pri c. kr. davčni administraciji v Trstu, v pokneženi grofiji Gradiško-Gradiščanski pa in v mejni grofiji Istrski pri pristojnih c. kr. okrajnih glavarstvih od 1. do 31. oktobra 1900. Do ravno istega roka morajo podnajemalci, odnosno gospodarski glavarji, izgotoviti gori imenovane podatke. Stanovnike je izkazati po stanju, kakor je bilo dne 1. oktobra 1900. Uzorci za izkaze lastnikov hiš, ki so dane v najem, in takih, katere lastnik rabi sam, kakor tudi oni za izkaze podnajemalcev in gospodarskih glavarjev se dobé brezplačno pri pristojnih davčnih oblastih I. stopinje, (torej v Trstu z okoliškimi občinami pri c. k. davčni administraciji; na Goriskem-Gradiščanskem in v Istri pa pri pristojnih c. kr. okrajnih glavarstvih). V smislu člena 39. omenjenega izvršitvenega predpisa morajo vsi najemniki, odnosno gospodarski glavarji, stanujoči v hišah, danih v najem, izkaze, ki jim je napraviti (stanovalske izkaze), oddati hišnim posestnikom, kateri potem sestavijo na njih podlagi svoje izkaze (hišne izkaze) ter jih potem oddajo pristojni davčni oblasti. Ako so uzorci, ki jih sestavijo stranke, odnosno gospodarski glavarji (stanovalski izkazi) in koje je priložiti uzorcem hišnega posestnika (hišni izkaz), primerno izpolnjeni, ni treba njih vsebine prepisovati še posebej na izkaze. Teh obveznosti najemodalcev so pa oproščeni posestniki hotelov in gostilnic glede potnikov, ki se pri njih ustavljajo, ako isti pri njih ne bivajo dalje nego tri mesece neprestano. Določbo kazni zaradi odreženih ali vedé napacno danih podatkov glede hišnih stanovnikov obsega § 247. zakona od dne 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220. Isti se glasi: „Kdor odreka po smislu § 200. tega zakona od njega zahtevano pojasnilo o prebivalcih kako hiše ali da isto vedoma napak, se kaznuje z globo do 400 kron.“

Nagluha (gluhost). — Bogata gospa, ozdravljena od nagluhe in užesnega brenčanja z umetnim užesnim bobnilom dr. Nicholsona, je darovala njegovemu zavodu 75.000 gl., da gluhi, nepremočni ljudje lahko zastoj vabijo taka bobnila. Pisma je pošiljati na naslov: Št. 4660, zavod Nicholsona „Langeott“ Gungersbury, London W.

Razgled po svetu.

Jaworski pred svojimi volilci. — V Sewezovu je govoril 27. t. m. bivši poljski državni poslanec Jaworski pred svojimi volilci. Grajal je česko obstrukcijo, ker je razbila državni zbor, poljski klub da je zaman poskušal, odvrniti Čeha od obstrukcije. Kar se tiče prihodnosti, pravi Jaworski, da morajo Poljaki držati se tradicij očetov, varovati državni zbor, ker je prepotrebna institucija, in pa boriti se zoper obstrukcijo z vsi silo. Volilci so mu izrekli baje priznanje. — Jaworski je sicer govoril tako, ali v njem še ni posebej ves poljski klub. Čehi pa se ga gotovo ne bojé!

Kos absolutizma. — Ako novo-izvoljeni državni zbor ne bo sposoben za delo, ter prične obstrukcija od kraja, in to slednje je pričakovati, namerava vlada za prihodnje s pomočjo cesarskega ukaza državnemu zboru določiti rok, do katerega mora rešiti njene predloge. Ako pa takih s cesarskim dekretom določenih zakonskih načrtov tekom večmesečne dobe ne reši, to se pravi: ne odkloni in ne potrdi, bo smatrala vlada tiste predloge za sprejete, ter jih predloži le še gosposki zbornici v pretes in potem v sankcijo cesarju. Na primer: ako ne dožene državna zbornica v določenem času državnega proračuna in finančnega zakona, začne kar gosposka zbornica računsko obravnavo in davke bo mogoče pobirati na podlagi le v gosposki zbornici sklenjenega finančnega zakona. Taki provizorni zakoni bi postali definitivni, ako jim ne pritrdi državni zbor tekom 4 tednov. Že grof Badeni je hotel tako vladati. Ako pridemo res do tega, bo to lep kos absolutizma!

Nemškoliberalni veleposestniki se snidejo v torek dne 2. oktobra na Dunaju, da se domenijo glede na državnozborske volitve. Povabljeni so nemškoliberalni veleposestniki iz vseh dežel.

Mestni svet v Pragi je sklenil na predlog dr. Podlipnega, da odstrani z mestnih poslopij vse nemške napise ter jih nadomesti s samočeskimi. Prav! Ravnajmo se v tem pogledu po Nemcih in Lahih, ki so na to stran brezobzirni in trdni ter ne puste drugemu jeziku do veljave, kjer koli le jim je mogoče, to zabraniti.

Menelik in laški kralj. — Menelik je poleg tega, da se je spravil z laškim kraljem glede na zadnjo vojno, bil poslan v Rim na rukev Umberta krono z znaki njegovega vladarstva. Laški kralj se mu je za ta čin sposlovanja do ranjkega očeta zahvalil po posebnem odposlaniku.

Anarhist? — Neki delavec v Ljubljani je kazal v kavarni v zadnjih dneh svojem prijatelju bodalec, češ, da ima isto pripravljeno, da koga napade. To je prišlo do ušes redarstvu, katero je prišlo delavca na kolo dvoru v Ljubljani ter našlo res pri njem bodalec. V Ljubljano je bil došel ta človek z Reke. Mož se imenuje Umberto Nemec, je rojen na Reki, pristojen na Kranjsko. V Ljubljani je delal kot mehanik. Bodalec je kazal res v pijanosti, rekoč, da je za nekega prijatelja-kamnoseka, ki pa je odšel iz Ljubljane. Sedaj ga iščejo. V Nemčevem stanovanju so vse preiskali, ali našli niso ničesar; zato se bo imel zagovarjati le radi tega, da je naredil in imel prepovedano orožje.

Anarhist na Reki. — Iz Budimpešte brzojavljajo, da na Reki so prijeli brivca Avgusta Amolija, ker je na sumu, da stoji v pismeni zvezi z italijanskimi anarhisti.

Za Krügerjem Steijn. — Poročajo, da tudi bivši oranjski predsednik Steijn se napoti v Evropo za Krügerjem. Poiskal si je namestnika kakor Krüger, sam pa jo odkuri na varno v Evropo. „Namestnik“ seveda nima ne ljudij ne dežele, v kateri bi vladal.

Obsojeni na smrt. — Iz Varšave poročajo, da je obsodila vojska sodnija 6 Nemcev na smrt, ker so usmrtili nekega ogleduha ruske vlade.

Mikado v Evropi. — V dvornih krogih na Dunaju se širi vest, da japonski cesar pride prihodnje sponlad v Evropo ter obišče razne dvore. Najprvo poseti ruskega cesarja. Na Dunaj pride bje meseca maja.

Velikanska stavka delavcev v premogokopih. — V Združenih državah stavkajo skoro vsi delavci v premogokopih. Škoda, ki je nastala vsled tega pri raznih obrtnih podjetjih, je že sedaj velikanska in bodo posredovalci med delodajalci in delavci najuglednejši možje, tako predsednik Združenih držav Mac Kinley in Mr. Bryan, da se izogne večjemu gospodarskemu polomu. V vseh krajih, kjer je stavka splošna in jako resnega in silnega značaja, se je ustavil železniški promet. — V pokrajini Shenandoah je prišlo med ljudstvom — ki je hotelo braniti one delavce, ki so se podajali k delu — in stavkujočim delavstvom do spopada in je bil pri tej priliki jeden ubit in več ranjenih. Da napravijo red, so bili poslani tjakaj 3 pešpolki, konjenstvo in topničarji. — Pri nekaterih akcijskih družbah je uslužbenih ponajveč Slovanov in Ogrov.

Morilec Kost obsojen na smrt. — Sodni dvor v Bremenu je obsodil mizarja

Bartolomeja Kost-a na smrt, ker je umoril svojo zaročenko Marijo Wodicko. Kost se vedno taji umor. Obravnava proti Kostu je bila jako burna in velezanimivna. Kost je rodom Čeh. Zivel je nekaj časa na Dunaju in se potem izselil v Ameriko, kjer se je seznanil z rojakinjo Wodicko. Obljubil ji je zakon in jo tudi pregovoril, naj se vrne z njim v domovino, a to je storil le zato, da se polasti njenega posestva. Dospelši na Česko, je obiskal Kost družino Wodicke in obljubil je tudi starišem svoje zaročenke, da poroči Marijo. Da se ne napravijo nepotrební stroški, sta se hotela poročiti v Ameriki in zato odpotovala v Bremen. Wodicka je imela s seboj vso „balo“ in 600 goldinarjev, v Bremenu pa je ona izginila. Kost pa se je vrnil na Dunaj in se poročil tam z neko kuharico, s katero se je potem izselil v Čikago. Ko so stariši Wodicke zvedeli o tej Kost-ovi poroki, so zahtevali njegovo aretovanje. Amerikansko redarstvo ga je prijelo in izročilo Nemčiji, ker se je zgodil zločin v Bremenu, to je na nemških tleh.

Perzijski šah v Budimpešti. — Z Dunaja se je podal šah v Budimpešto. Ko se je tam peljal v kočiji k dirkam, se je posrečilo nekemu slabo oblečenemu človeku, pretrgati kordon strazarjev in se približati šahu. Hotel je izročiti šahu prošnjo, katero je držal v roki. Redarstvo je tega človeka koj aretovalo, množica pa je mislila, da se je izvršil atentat na šaha. Redarstvo je imelo mnogo truda, predno ga je rešilo iz rok ljudstva, katero ga je hotelo umoriti v mislih, da je napadel šaha. Šah je ukazal ustaviti kočijo in prosil, naj se izpusti tistega človeka in si pustil tudi izročiti njegovo prošnjo. Prošilca so odvedli na redarstvo ter ga potem izpustili. — Perzijski šah je sedaj v Carigradu. Od tam se vrne v Budimpešto, potem pa krene v Rusijo, in od tam nazaj v Perzijo.

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju nam je poslalo dolg seznam darov, došlih mu v poslednjem času. Radi pomanjkanja prostora ga ne moremo priobčiti, zato pa opozarjamo na novo rodoljube, da se spominjajo o prilikah naše akademike mladine na Dunaju. Darove sprejema dr. Klem. Seshun, Dunaj, I. Singerstrasse 7.

Raznotero. — Umrl je česki učenjak, sloveči zdravnik in vseučiliški profesor na Dunaju Albert nagloma vsled arčne kapl. — V Trstu je ustanovil Slovenec Alojzij Mozetič novo pogrebno društvo, katero jako hvalijo. Pisarno ima društvo v ulici Torrente. — Kakor v Trstu tako so se bili pokazali tudi v Celovcu ponarejeni petki (5 K); pri-jeli so dva ponarejalca. — Celovski knezofskof Kahn je imenovan tajnim svetnikom. — Mariborski knezofskof dr. Napotnik je dobil veliki križec Fran-Josipovega reda.

Narodno gospodarstvo.

O bankah.

(Iz knjige o obrtnem in trgovskem zakonodajstvu.)

Spisal Jan Koloušek.

(Nadaljevanje.)

Posamezna kreditna opravila bank so tako jednostavna, tako brez nevarnosti in pri tem s tako majhnimi stroški združena, da jih morejo v občno korist oskrbljevati javna gospodarstva. Objednem seveda postajajo pa ta opravila še tim bolj brez nevarnosti in cenejša, čim več je onih posameznikov, kateri iščejo pri podobnih zavodih kredita. To so zlasti posojila na nepremakljive zastavnosti, posojila, dajana javnim gospodarstvom, stipendijam in fondom, razpo-sojevanje sirotinskega denarja, ki je vložen pri sodnijah, vsprejemanje vlog na majhne obresti in njih varnostno izkoriščanje, bodisi v svrhu popolnoma zasigurnih posojil, bodisi na popolnoma zanesljive, ali pa na kak drugi način zajamčene vrednostne papirje. Najbolje je, če take zavode upravljajo javni organi in ne gledé na dobiček, temveč samo, da se pokrijejo stroški za režijo in da se prihrani nekaj denarja v svrhu varnosti in zasigurnega delovanja onih zavodov (rezervni fond). Dobre strani takih bank se največ prikazujejo, kadar v resnici goje le najjednostavnejšo posredovalno delavnost, kakor je izdajanje zastavnih, komunalnih melioracijskih in železniških obligacij, rentnih listin, itd.

To posredovanje je tako lahko, pregledno in sorazmerno po ceni, da v resnici je neopravičen veliki dobiček privatnih podjetnikov, ki banko izkoriščajo. In zato je najbolj priporočati deželno, ev. državno, okrajno in občinsko upravo. (Hipotekarne deželne banke in pa deželne banke v obče posojujejo sorazmerno ceneje nego akcijske banke; dokaz moreta biti na jedni strani avstrijsko-ogerska banka in „Österr. Bodencredit-Anstalt“, na drugi deželne banke in hipotekarne banke raznih dežel. Posredovalna nagrada je plačana privatnim bankam celo 15-krat večja kot nagrada, ki jo dolžnik da deželnim bankam). Tu sem je potrebna poleg hipotekarnih deželnih bank in deželnih bank, posojujočih v javne in občno-gospodarsko koristne namene (vsakojakim občinam, železnicam, v melioracijske svrhe, na stavbe in jednako) pristevati tudi državno banko v podobi poštne hranilnice, sirotniško blagajno,

upravljanje od sodnijskih uradov, mestne in občinske hranilnice, okrajne in kontribucijske denarne zadruge, ki so vzrasle iz kontribucijskih in drugih fondov.

Vsi ti javni in poljavni bančni zavodi se odlikujejo poleg tega z veliko zanesljivostjo in varnostjo za vlagatelja. Vsled tega dobivajo tudi vloge na zelo nizke obresti. Zagotovitev (garancija), katero določajo podobne banke za svojo trgovino, se zove sirotinska ali pa pupilarna, to je: ona zagotovitev, na katero se vlaga denar, vložen pri sodnijskih uradih za sirote. (Sirotinsko garancijo dajo: 1. Posojila na nepremakljive zastavljenosti, in sicer na poljedeljska posestva praviloma do dve tretjini skrbno določene cene in da čome do polovice cene; 2. posojila na premakljive zastavljenosti, glavno na zanesljive vrednostne papirje, in sicer glede zanesljivosti do določenega procenta njih cene, nikoli seveda pa ne več nego znaša najmanjša svota, resnično na papirje pri izžrebanju izplačana; 3. posojila na varne menice, preskrbljene s tremi ali pa saj z dvema, popolnoma zanesljivima podpisoma; 4. kupovanje vseh teh reči, na katere se morejo dajati navedena posojila, potem diskont lastnih vložnih knjižic, kuponov, izžrebanih vrednostnih papirjev itd.; 5. vloge v zanesljive bančne zavode; 6. posojila javnim gospodarstvom (državi, občinam, deželam okrajem, vodnim društvom itd.), korporacijam, ustanovam in zadrugam, katere sodružijo v pravih določenih predpis, da ne sme biti plujega, zaupnega denarja več nego je členskih vlog.) Vrednosti papirji, izdajani od takih bank (njihova partikularna dolžna pisma), se pravilno tudi smatrajo za papirje sirotinske garancije (pupillarsichere Papiere), seveda jim mora to lastnost dati zakonodajna moč. Sirotinsko garancijo dajo tudi državna in vsa ostala dolžna pisma, v kolikor jim da zakon podobni privilegij. (Pride se.)

Razdelitev sadnih dreves. — V tekoči jeseni razdeli tukajšnja c. kr. nasadnica 6890 cepljenih sadnih dreves, in sicer: 3412 jabolk, 2557 hrušek in 921 breskev. Na različne posestnike razposilane prijavnice, katere so vabile posestnike, naj izrazijo svoje želje dotičnim okrajnim glavarstvom, so imele vseh. Prijavilo se je 570 posestnikov, kateri prosijo za 15.631 sadnih dreves, in sicer: 5768 jabolk, 6401 hruško in 5462 breskev, torej 8741 dreves več kakor jih je na razpolago. Nasadnica meri sedaj 7302 kvadratna metra, in vzgoji se povprečno na njej na leto 7000 sadnih dreves. Na zahtevo kmetijske družbe se prihodnje leto nasadnica poveča, tako da bo merila 15.622 m s 12.000 cepljenimi drevesi. Prihodnje leto se bodo gojile česnje, slive in mandeljini.

Trtna uš v St. Lovrencu pri Mušl. — Kakor smo že poročali, se je pokazala St. Lovrencu trtna uš in uničila vinograd, kateri leži na potu iz Vilanove v Faro. Trte so popolnoma uničene, tako, da se more sklepati, da se je uš zalegla že pred kakimi 4 ali 5 leti. Kraj, kjer razsaja sedaj trtna uš, je oddaljen 2½ km od Vilanove in 5½ km od Ločnika. Središče trtne uši je torej na jugu naših Brd in vinorodnim Brdom preli od tam nevarnost, ako se ne posreči, zatreti bolezen pravočasno.

Trgatev. — Trgatev pri nas je že prišla. V Brdih in sploh po gričih je trgatev prav izvrstna, pa tudi v ravnini prav dobra. Belo grozdje se prodaja od 24 do 25 kron kvintal. Jeden kilogram grozdja za mizo stane na trgu povprečno 48 vinarjev.

Dosedanja poštna, brzojavna in telefonska vrednostna znamenja cstanajo v rabi le še do jutri. Pozneje pa se morajo od 1. oktobra do 31. decembra t. l. zamenjati z novimi. Izvzete so le karte poštna hranilnice in davčni listki. Pričepiti pa je treba še znamko po en vinar.

Damastovo svileni blago gld. 9-00 in višje! — 12 metrov! — poštnine in carine prosto! Vzorci z obratno pošto; ravno tako črne, bele in barvane „Hennebergove svile“ od 45 kr. do gld. 14-65 m. **G. Henneberg, tovarnar svile** (4) (c. in kr. dvorni zalagatelj) v **Curlihu**.

Goriška ljudska posojilnica — registrirano društvo z omejeno zavezo v Gorici **Gospodarska ulica št. 7, I. nadstropje v lastni hiši.**

Lranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4½%. Rentni davek plačuje posojilnica sama. **Posojila** se dajejo samo članom, in sicer na mešice po 6% in na vknjižbe po 5½%. **Urduje** vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov. **Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K 1.400.000.** Poštno-hran. račun št. 837.315.

Redka prilika!

240 komadov za 3 marke.

1 elegantna ura s triletno garancijo z lepo verižico vred, 1 krasna cev za cigarete z jantarjem, 1 krasna kravatna igla s Simil-brilantom, 1 eleganten prstan z vdelanim dragim kamnom za gospode ali dame, 1 krasna garnitura gumbov za zaplestnice, ovrtnike in prsa, 1 žepna pisalna priprava s 3 predmeti, 1 par finih nogavic, 1 divna pariška broža za dame, 1 toaletno ogledalo v etui s finim glavnikom, 20 predmetov za dopisovanje in več kot 200 komadov raznih predmetov, kateri so koristni in neizogibno potrebni posebnoma doma.

Vsaka prevara je izključena; kar ne ugaša vzmam takoj nazaj. Pri nakupu 2 zavojev darujem lep žepni nož z dvojnatim rezilom! — Vdobja se proti povzetju ali naprej poslanim zneskom pri

Ernst Buchbinder,
Krakovo, Postfach B/60.

Zaloga vina in žganja.

Podpisani naznanjam p. n. občinstvu, da sem odprl podružnico g. Petra Mautzto, veleposestnika iz Umaga v Istri, zalogo pristnega

belega in črnega vina ter npravnega tropinoveca

na debelo po jako nizki ceni.

Priporočam se za obila naročila z odličnim spoštovanjem

Ferdinand Žagar,
Gorica, na Kornu hiš. št. 25.

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega da more sebe in druge blažiti in prav olajati), ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več, a i proti poštnemu povzetju pri Jožetu Valentincu na Dunaju, III. Bezirk, Steingasse Nr. 9, I. 10.

Zaloznik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana; knjig je malo več.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetlino Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetlino

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816 se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoč. očišprical domačih in inozemskih. Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerno, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Geniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in nepoštni prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino, 8

priporoča

pristna bela in črna vina izvipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Poštnina prosta.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunki ulici 3,

(nasproti nunki cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih svetilic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za nrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. el.) tiskarno črk na perilo (P. el.)

100 do 300 gld. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikaka nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Österreich. VIII. Deutsche gasse 8 Budapest.

Razpis službe.

Razpisuje se služba tajnika - organista z letno plačo 1000 K, oziroma tajnika z letno plačo 800 K.

Zahteva se popolna izurjenost v tajništvu in znanje slovenskega jezika.

Županstvo Komen.

Veliki prazni sodovi

iz Srbije

iz hrastovega lesa z železnimi obroči, od 2, 7, 20, 30 do 70 hektolitrov, 6-7 cm debelosti v glavi, popolnoma zdravi, so na prodaj, kakor tudi kadi različnih velikosti. --- Natančneje se izve pri g. **L. Sternu**, na Franc Jožefovi cesti št. 9.

Ustanovljena tvrdka leta 1866.

Ivan Drufovka v Gorici

na Travniku šte. 5.

Tovarna nadplato Ozka ulica št. 8. — Filijalki v Komnu in Sežani.

Tovarniška zaloga usnja in podplato

ter vseh potrebščin za čevljarje, različnega usnja za sodlarje, knjigoveze, tapetarje itd.

Lasna tovarna nadplato (Schuhoberteile),

jermentov in oprav za vole.

Glavni zalagatelj

voščila (biksa) družbe sv. Cirila

in Metoda v Ljubljani.

Kupuje surove kože in loj po najvišjih dnevnih cenah.

Geniki na zahtevo zastonj in franko.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospodarska ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izberi dospelo novo sveže blago za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna. Kot: Loden, Cheviot, Kammgarn i. dr.

Krasna izbira volnenin, forštajnov (porhet), „Lawn Tennis“ i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izborna perilo, bombažasto in evirnasto, katero prejema iz prvih sležkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in evirnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovrtnike, zaplestnice, prsnike, ovrtnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste.

Izšel je ravno kar

II. zvezek „Svetovne knjižnice“

MARCO VISCONTI

zgodovinski roman.

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

Cena: kron 2-40; po pošti 20 vin. več.

Razpošilja

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček v Gorici

edino proti povzetju ali naprej poslanim zneskom.

Na zahtevo pošilja

„Popis leposlovnih in drugih knjig“ lastne zaloge zastonj in franko.